

ผจญ โภจารย์ศรี. 2545. การพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบ
บูรณาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [ISBN 974-367-198-60]

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร. ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, ผศ.ดร. วรณจรรย์ มั่งสิงห์,
ดร. พิมพีใจ ภิบาลสุข

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวิธีการและขั้นตอนของการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เอื้อต่อการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้น ระยะที่ 3 เป็นการนำรูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพของครูไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยมี 2 กลุ่ม กลุ่มเป้าหมายกลุ่มแรก คือ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของครู ซึ่งประกอบด้วยครูจำนวน 5 คน ที่สอนในรายวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน จำนวน 103 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มเป้าหมายในการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไปปฏิบัติจริง ประกอบไปด้วยครู จำนวน 6 คน ที่สอนในรายวิชาสังคมศึกษา (2 คน) ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ วิชาละ 1 คน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน จำนวน 262 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ อีกโรงเรียนหนึ่ง

การดำเนินการวิจัย เริ่มต้นจากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) อบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นเวลา 3 วัน เพื่อให้ครูเรียนรู้วิธีการบูรณาการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เหมาะสมกับโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) ครูนำวิธีการและขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไปปฏิบัติการสอนในการทำงานปกติ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 16 สัปดาห์ (4 วงจร การวิจัยเชิงปฏิบัติการ) และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนเป็นผู้ให้การนิเทศและคำแนะนำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง แล้วประเมินผลสรุปของการพัฒนาวิชาชีพครู โดยการประเมินพฤติกรรมครูที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียน และด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา ด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินตนเอง ผลการปฏิบัติงานของครู และประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน ด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชา และจากการวัดระดับศักยภาพของนักเรียนด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต ด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงานและลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) วิธีการและขั้นตอนในการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ การให้ครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกัน ไม่จำกัดรายวิชา ร่วมกันจัดทำหน่วยเนื้อเรื่อง ต่างคนต่างเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับหน่วยเนื้อเรื่อง แล้วนำแผนการสอนมานำเสนอในที่ประชุมของครูผู้ร่วมกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ หลังจากนั้น นำแผนการสอนไปใช้สอนจริง และทุกสัปดาห์จะต้องมีการประชุมเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงาน 1 ครั้ง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและเตรียมการสอนในระยะต่อไป

2) ผลการพัฒนาวิชาชีพครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ทำให้ครูผู้ร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีระดับพฤติกรรมด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนและด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาสูงขึ้น นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนี้ มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสูงขึ้น และมีระดับศักยภาพทั้ง 3 ด้านสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3) บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เอื้อต่อการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ ควรมีนักเรียนห้องละ 28-32 คน จัดนักเรียนแบบคละ จัดตารางเรียนแบบคาบยาวติดต่อกันเป็นช่วง และจัดตารางเรียนให้สามารถยืดหยุ่นได้ ครูควรสอนในระดับชั้นเดียว ครูควรมีเวลาว่างตรงกันเพื่อการประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติงานสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และโรงเรียนให้ความสำคัญกับงานวิชาการ โดยให้ครูมีส่วนร่วมและมีอิสระในการตัดสินใจ